

Udtalelserne ovre fra Aftovmændene. Det var to Sider, der staa saa langt fra hinanden, at de næsten ikke kunde raabe hinanden op, dersom Dr. Skat Nørðam ikke var kommen og havde slaaet sin Bro med den lille Bog, som hedder „De kirkelige Frihedsstrav“. Det er den første store Fortjeneste, at han derved har slaaet en Bro mellem de to Sider, saa at den ene Side kan raabe den anden op. Hvad kan det nytte, om vi her i Thinget vedtage noget Ensidigt, selv om vi sætte det igjennem hos Regjering og Lands-thing, naar vi ikke kunne faae de andre Sider med? Jeg siger, at saa splitte vi Folketirken. Jeg tror ikke, at den Tid endnu er kommen, hvor vi kunne undvære Folketirken. Jeg tror vistnok, at den Tid vil komme, men jeg tror, at den staaar et godt Stykke fra Døren endnu, og den Ordning, som vi nu have, — lad der være saa meget at udsætte paa den, som der være vil — er dog historisk kommen til os, og man løber ikke saaledes fra Noget, der er En historisk overleveret Utsaa, min Hovedpaastand er, at de, der ville holde paa Folketirken, skulle tage Hensyn til de 3 Hovedretninger, der ere i Folketirken, og Ingen maa forlange for sig at ville have det afgjort, som kun de selv synes; thi det er det Samme som at ville slaa Folketirken overende. Iøvrigt er jeg fuldstændig enig med den ærede Forslagsstiller i, at naar vi have vedtaget hans Forslag eller noget lignende, vil Alt vedblive at gaa i lange Løber som nu; vi ere for langt inde i Vane- og Sindsen hos os herhjemme. Vi ere Kjøb af Folketirkens Kjøb og Blod af Folketirkens Blod, og det alene kan ikke nytte, at vi vedtage Love. Nei, det kommer an paa Livet, det kommer an paa noget helt Andet. Ville vi Forandringer i Kirken, har enhver Enkelt at begynde hos sig selv med det, som skal forarbejdes eller udryddes, og saa maa vi begynde forfra; saaledes begynde vi paa den rette Maade, men ellers begynder man at holde Orden paa den urette Maade, og det gjælder netop om at holde Orden paa den rette Maade og begynde med, hvad man skal begynde med. Iøvrigt kunde jeg have megen lyst til at udtale mig mere om det; men jeg kan ikke sige noget Nyt til, hvad Dr. Nørðam har sagt i sin Afhandling om der kristelige Ægtef. og det gaar jeg ud fra, at ærede Medlemmer have læst, thi den har ligget derinde i Læsejærelserne; rigtignok har den nu været borte, saa jeg tror, at Folk have taget Bogen, men det har jeg paa en en vis Maade været glad ved, det har været ubestemt for mig. Jeg har af den Grund selv skaffet mig et Exemplar. Jeg kan ikke sige noget Nyt, men jeg vil meget anbefale, hvem der ikke har læst Afhandlingen om Ægtef. atter og atter at gjen-nemgaa den. Jeg kan som sagt ikke sige noget Nyt, og altsaa ikke gjøre Andet end læse Noget op af denne Bog, men det vilde man vistnok

synes var meget utidigt af mig. Det vilde gaa mig ligesom Præsterne; skjøndt de vilde gjøre rigtigt ved, naar de ikke selv kunne holde en ordentlig Tale, saa at tage og oplæse et Stykke af en Prædiken af en anden Præst, saa gjøre de det dog ikke, thi saa regner Menigheden dem ikke for mere end en Degn. Det er Sagen, og derfor gjøre de det ikke, men det er kun en falsk Undseelse. Jeg vilde maasse blive regnet for det Samme, og man vilde sige: Ja, Lang kan ikke selv sige det, og derfor læser han det op! jeg skal nu ikke indlade mig derpaa, men, som sagt, jeg anbefaler dette Afsnit af Nørðams Bog. Naar jeg nu gaar over til selve Lovforslaget, undrer det mig meget, at den ærede Forslagsstiller kritiserede alle de Paragrafer, som ikke vare tagne med i Loven, men som Kirkekommissionen har. Hvad have vi nemlig at gjøre med at kritisere dem? Han har forandret Noget, men Andet har han ladet staa, og dette Sidste maa han jo dog have haft en særlig Fortjærlighed for. Jeg skal nu gaa ind paa Loven. Jeg mener, den maa omgjøres paa mange Punkter. Selv om man vil gaa ind paa borgerligt, tvungent Ægtef. kunde man ikke bruge Paragraferne her; der er meget store Forandringer at gjøre. Jeg skal nu tillade mig at gjøre idetmindste eet Forsøg paa at bevise dette. Loven begynder med: „Ægtef. bliver for Fremtiden at stifte ved en borgerlig Handling“. Det bliver altsaa tvungent. Nu, skal man endelig have det, kan jeg ogsaa gaa med, men jeg tror, at Loven ikke er kommen endnu, og derfor siger jeg: Hvorfor vil man have denne Ligelighed paa Frihedens Bekostning? Vi beraabe os saameget paa Friheden, taler saameget om den, men her vil man lade Friheden gaa fløiten, naar man blot saar Ligeligheden — jeg siger ikke Ligeligheden, men Ligeligheden. Det strider mod de Principer, man ellers udtaler ved enhver Leilighed. Jeg tror imidlertid ikke, at Loven er kommen, naar det er vor Agt at opretholde Folketirken. Det er Spørgsmaalet. Jeg kan forstaa dem, der ikke ville opretholde den, men lade den gaa overstyr; men de, der ville opretholde den, maa tage Hensyn til de forskjellige Hovedretninger, der ere i Folketirken; ellers kan denne ikke opretholdes, det er en Umulighed. Den ene Hovedretning vil ikke taale at lade sig kudske af den anden. Her i Thinget vilde de forskellige Hovedretninger jo ikke lade sig kudske; Enhver sætter sig paa Bagbenene saameget som muligt; hvorledes skulle vi da forlange Andet af Præstef. at det skal gjøre Andet, end hvad vi selv gjøre? Det maa vi ikke forlange, thi vi gjøre jo ikke Andet selv. Dernæst skal jeg nu tillade mig at komme ind paa de enkelte Paragrafer, forsaavidt man skal have tvungent borgerligt Ægtef. Jeg siger imidlertid, man kunde jo give nogle flere Former end dem, vi nu have, og lade det Øvrige blive; men saa bliver det jo egentlig akkurat det Samme som